

GET CREATIVE
WITH ART ONLINE

MODUL Nr: 7 av 8

FRIHET

- Bakgrundsinformation för lärare -

LEKTIONSMÅL och SYFTE

- Att känna igen olika slags frihet och samtala om varför det är viktigt att få leva i frihet.
- Att få förståelse för varför man kämpar för frihet.
- Att undersöka hur olika slags frihet kan gestaltas i konsten.

FOKUS

Konst, Språk, Drama

ÅLDERSINTERVALL

9 – 11 år (anpassningsbar för yngre eller äldre elever)

FÖRMÅGOR

Analytiskt tänkande/ Kreativitet / Perception / Förståelse

Ur LGR 22:

“Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet.”

“Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet.”

TEMA: FRIHET

Definition FRIHET

Frihet handlar om en persons förmåga och möjlighet att tänka och agera som hen vill utan att tvingas eller tryckas ned.

När människor lever i frihet kan de tänka, röra sig fritt och agera som de vill i sitt sociala och personliga liv.

För många människor är frihet starkt sammanbundet med känslan av "**nationell frihet**". Det betyder att en person har möjlighet att leva i ett demokratiskt land.

Frihet kan ha olika uttryck. Det finns **politisk frihet** (där man fritt kan uttrycka sina mänskliga rättigheter och sina politiska åsikter), **social frihet** (där man fritt kan agera i en icke diskriminerande social miljö), **intellektuell frihet** (fritt tänkande, fri från stereotyper och fördomar och där man fritt får uttrycka sin personliga förmåga), **religiös frihet** och **professionell och ekonomisk frihet** (valmöjligheten för var och en att välja yrkesinriktning och hur man vill leva sitt liv).

Varför är det viktigt?

Frihet kan betyda både individuell och kollektiv frihet.

En av de viktigaste aspekterna är att människor ska kunna leva utan rädsla där de bor, med de förutsättningar och de människor de själva valt. Inom dessa ramar för frihet kan människor själva utveckla sin personlighet, utöva sina förmågor, utveckla sitt kritiska tänkande och förändra världen genom sina handlingar.

Hur påverkar den våra liv/ vår värld?

Att leva i ett fritt samhälle eller i ett samhälle med restriktioner påverkar människors liv både på ett intellektuellt och ett kollektivt plan. Frihet är en viktig förutsättning för grundandet och funktionen av demokratiska processer. De ska säkerställa att samhällen ska kunna fungera mer rättvist och se till att medborgarnas mänskliga rättigheter efterlevs, dvs att där ska finnas jämställdhet och meritokrati - ett samhällssystem där begåvning, utbildning och utbildningsresultat i kombination med prestationer under karriären spelar den dominerande rollen vid befordran. Dvs en individs sociala status och lön ska bygga på vad denne åstadkommer i samhället. Det är på grund av detta som vi ofta ser förekomsten av revolutioner och krig i historien och i världen över.

Visste du att...

- Deklarationen om mänskliga rättigheter som antogs av FN i december 1948 kom till precis efter andra världskriget. Deklarationen uttalar de mänskliga rättigheterna och alla människors rätt till frihet.
- "Barnet ska ha yttrandefrihet": I Barnkonventionen (UNCRC) står inskrivet att barn ska ha yttrandefrihet och denna konvention trädde i kraft 20 september 1990. Alla stater måste respektera barns rättighet till tankefrihet, samvetsfrihet, religionsfrihet och att erkänna barns föreningsfrihet och rätt till fredliga sammankomster.
- "Frihetsdagen" firas i Sydafrika den 27 april varje år sedan 1995. Det markerar slutet på 300 års kolonialism, segregation och regeln om vitas minoritet i Sydafrika. Det var då en ny demokratisk stat grundades, man fick en ny konstitution och regering, vilken till en början av detta datum leddes av Nelson Mandela.

HUR KAN EN KONSTNÄR BESKRIVA FRIHET?

Konstnärer över hela världen har inspirerats av olika slags frihet. Det finns många exempel på konstnärer från förr och nu som uttrycker ämnet "FRIHET" genom olika breda teman som har sitt ursprung i deras historiska bakgrund, samtida sociala förändringar och krav och till politiska rörelser från den tiden.

Det är vanligt förekommande att konstnärligt uttrycka historiska scener med olika nationers revolutioner eller strider för frihet och självständighet. Ibland får vi se konstverk som visar nuvarande problem med förtryck, slaveri eller förbrytelser mot mänskliga rättigheter. Dessa görs för att kommunicera budskap om rätten till frihet både individuellt och kollektivt. De understryker värden som jämställdhet och respekt för mänskliga rättigheter.

Sådana ämnen visas i media och i tekniker från målningar till skulpturer, fotografier, affischer, gravyrer, installationer, gatukonst, videokonst och föreställningar. På liknande sätt och beroende på tiden och på konstformen kan vi se konstverk som uttrycker temat "Frihet" på ett realistiskt eller symboliskt sätt genom olika former och färger.

Museér, gallerier och arkiv världen över inkluderar i sina samlingar konstverk och dokument som berör temat "Frihet". Förutom sina permanenta utställningar organiserar många museér tillfälliga utställningar med speciellt fokus på mänskliga rättigheter och frihet.

VÅRA VALDA KONSTVERK

- Titel: THE DEFENSE OF THE HOMELAND ABOVE ALL ELSE
 - Konstnär: THEODOROS VRYZAKIS 1814 – 1878 Grekland
 - Teknik: Olja på duk
 - Dimension: 183 x 132 cm
 - Färdig: 1858
 - Plats: THE NATIONAL GALLERY, ATHENS, GR (Nafplion Annex)
 - Web länk www.nationalgallery.gr/en/all-collections/collection/collections/the-defense-of-the-homeland-above-all-else.html
 - Hur den kommit till galleriet: Donation av Universitetet
-
- Hur förmedlar den Frihet?

Målningen föreställer en symbolisk presentation av "Det fria Grekland", som står som en gammal grekisk kore (dvs en äldre grekisk stenstaty utskuren i marmor eller kalksten) med armarna öppna, en törnekrona på huvudet och de trasiga kedjorna på sina fötter, som symboler för slaveriet.

Runt omkring sig har hon många ledare och hjältar som representerar det grekiska självständighetskriget. I bakgrunden ser vi Parthenon. Fastän målningen fokuserar på grekisk historia, enligt webbsidan "Greece 2021 Committee", för 200 år efter revolutionen, sänder tavlan budskapet om "en ny början utan slaveriets bojar". (<https://www.greece2021.gr/ellada-2021/2611-theodoros-vryzakis>). Den sägs symboliskt kommunicera/uttrycka tidlösa och universella värden av frihet för alla människor på jorden.

Målaren, Theodoros Vryzakis, anses som en av de viktigaste konstnärerna i Grekland. Han är mest känd för sin konst med historiska scener, då särskilt det Grekiska Självständighetskriget. När hans far hängdes av turkarna år 1821 skickades hans och hans bror till barnhemmet Capodistrias i Aegina. Senare for han till München för att studera på en grekisk skola där ("Panhellenion") som hade inrättats för barn till dem som stred i det Grekiska Självständighetskriget. Därefter studerade han konst på Konsthögskolan i München. Hans verk med scenerna från Självständighetskriget gjordes även som litografier

MER OM KONST

Finns det andra konstverk av samma konstnär (eller av andra) som hjälper oss förstå temat bättre?

Oljemålningen, "The Apotheosis of Athanasios Diakos" av Konstantinos Parthenis, hyllar Athanasios Diakos, en symbolisk hjälte under revolutionen för den grekiska självständigheten. Han dog på ett tragiskt sätt år 1821 och tavlan anses som ett mästerverk inom grekisk modern konst.

(*Se i slutet av galleriets länk för att upptäcka de symboliska elementen i konstverket och hur konstnärer kan inspireras att integrera symboler eller andra konstnärers påverkan på olika kreativa sätt)

Konstnären Eugene Delacroix var en annan konstnär som i sitt verk försökte fånga striden för Greklands frihet, "Episoden från det Grekiska Själständighetskriget", år 1826.

Verket visar modet och stridandet för frihet för alla människor mer än den eteriska presentationen av seger.

Bella Raftopoulous 1955 skulptur, "Frihet", visar att temat om frihet kan ligga i framkant hos många konstnärer. Denna gång symboliseras frihet genom en kvinna, som en stensulptur, med endast bröstet, ansiktet och de uppsträckta armarna.

ANDRA TAVLOR SOM OCKSÅ SÄGER NÅGOT OM FRIHET

Från Italien

- Titel: GUERRA – FESTA
- Konstnär: FORTUNATO DEPERO 1892 – 1960, Italien
- Färdig: 1925
- Plats: NATIONAL GALLERY OF MODERN ART, ROME, IT
- Vad den säger om 'Frihet'

Deperos gobeläng presenterar en scen ur ett slagfält under första världskriget då konstnären gick in i militärtjänst. I sin målning försöker han att ta bort det våld som hör ihop med striden, gömmer det under en glad festivalscen understödd av färgerna och formerna. Tavlan ställdes ut första gången 1926 och den rönt omedelbar framgång och köptes in av Nationalmuseum för Modern Konst i Rom. Kanske är hans budskap att det är värt att fira kampen för frihet.

Från Sverige

- Titel: BIRD CAGE CLOCK /FÅGELBURKLOCKAN
- Konstnär: PIERRE JAQUET-DROZ 1721 - 1790, Schweiz
- Färdig: 1780 - 1790
- Plats: Nationalmuseum, STOCKHOLM

- Vad den säger om 'Frihet'

PIERRE JAQUET-DROZ var en otrolig urmakare, som kunde utveckla sina mekaniska konstruktioner till underbara konstverk och bli otroliga exempel på ingenjörskap. Hans fågelbur visar fåglarna instängda i en förgylld bur – och till och med fångade av tiden själv.

Ett liv inuti en gyllne bur är även som ett liv i ett fängelse, helt utan frihet.

Från Storbritannien

- Titel: Bathers of La Grenouillère
- Konstnär: Claude Monet
- Färdig: 1869
- Plats: THE NATIONAL GALLERY, London
- Vad den säger om "Frihet"

Denna målning belyser olika former av frihet som vi har i ett demokratiskt samhälle. Vi kanske undrar om vi har jämställdhet - är alla simmarna män? Får även kvinnorna vara med och simma? Hur som helst har vi en valsituation om vi ska bada, åka ut med båten eller bara promenera på stranden och se på. Det kostar förmodligen inget för denna aktivitet som ger en möjlighet till avkoppling och lite motion.

Kan vi fortfarande simma i våra floder? Finns det säkerhetsrisker eller är vattnet rent? Finns det dolda regler som begränsar vår frihet? Konstnären får oss att vila ögonen på två kvinnor på stranden. Hur gör han det och vad kan du fantisera om dem?

ELEVUPPGIFTER

Lärare kan välja från varje kategori nedan eller tänka ut egna aktiviteter, som att utarbeta datoriserade bilder, musik/sånger/ rappar inspirerade av konst på andra gallerier som illustrerar detta tema.

Några av uppgifterna finns med detaljerat beskrivna under fliken "Verktygslådan" på projektets hemsida. Där kan du också hitta fler uppgifter.

BILDUPPGIFTER

Ur LGR 22:

Kursplan Bild:

Syfte

"Undervisningen i ämnet bild ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om hur bilder skapas och tolkas. Genom undervisningen ska eleverna få erfarenheter av visuell kultur i form av film, fotografi, design, konst, arkitektur och miljöer".

" Undervisningen i ämnet bild ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- förmåga att kommunicera med bilder för att uttrycka budskap,*
- förmåga att skapa bilder med olika tekniker, verktyg och material,*
- förmåga att utveckla idéer samt välja och motivera tillvägagångssätt utifrån syftet med bildarbetet, och*
- förmåga att analysera samtida och historiska bilders innehåll, uttryck och funktioner."*

1. Frihet presenteras ofta i konsten som en ängel eller en gudinna. Om du använder de konstverk som visas i denna modul som inspiration kan du göra din egen skulptur i lera, modellera, en potatis eller papier-machè, för att gestalta en gudinna eller en kvinna som ska symbolisera frihet, som Bella Raftopoulous skulptur "Frihet".
2. Frihet betyder olika saker för olika människor i världen. För Malala Yousaf betydde det friheten att studera. För barn i utvecklingsländer kan frihet betyda frihet att inte svälta eller frihet att leka eller att inte arbeta. Använd tekniken fotografi för att fånga den bästa bilden av vad frihet kan betyda just för dig. Det kan vara vilka värden som är viktiga för dig eller vad du tycker om i livet. Det kan även vara symboliskt i ett skrivet meddelande eller en presentation av ett

djur tex en häst som skenar eller en svävande fågel för att visa vad frihet betyder för dig.

3. Arbeta i par, skapa er egen stora affisch om frihet. Använd era starkaste lysande färger och pennor ni har för att måla en frihetsfest. Låt er inspireras av Deperos gobeläng ("Guerra-Festa"), sätt dit glitter, tyg och tredimensionella texturer (material av olika utseende) för att visa hur din frihetsfest blir levandegjord. Diskutera hur ni kan få med allt som ni båda anser är viktigt med frihet, dels era egna erfarenheter men också de rättigheter som finns beskrivna i FN:s Barnkonvention.
4. Det finns många konstnärliga symboler för fred och frihet, från slogans till presentationer av duvor och "fredstecken". Sök efter sådana tecken i böcker, kataloger, gallerier eller på webben och därefter ska du skapa dina egna. Ställ ut era egna alster i en egen "Fred och Frihetsutställning" i klassrummet eller scanna dem och gör en virtuell utställning.

SPRÅKUPPGIFTER

Ur LGR22:

Kursplan Språk:

Syfte

"Undervisningen i ämnet svenska ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt tal och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Därigenom ska eleverna ges möjlighet att utveckla språket för att tänka, kommunicera och lära."

"Undervisningen i ämnet svenska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,

- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften,
- förmåga att söka information från olika källor och värdera dessa"

1. Tänk dig att du är en historisk frihetskämpe, långt hemifrån. Du förbereder dig för en strid för ditt land och för din frihet. Tänk på känslorna med skräck, hopp

och drömmar då du kommer att stå på slagfältet och skriv ett brev för att uttrycka alla tankar på dina nära och kära hemmavid.

2. När Berlinmuren föll var det en av 1900-talets mest symboliska handling för dem som verkligen önskade sig frihet. Om man undersöker på nätet eller i böcker om den dagen, skriv då vad du kan ha sett och gjort om du hade kunnat vara med när landet återförenades. Du kan skriva om dessa handlingar i en dikt, en berättelse eller i en tidningsartikel där du ska berätta vad du gjorde.
3. Ord kan var mäktiga och påverka historien. Martin Luther Kings, 'Jag har en dröm' tal från 1963 var en av historiens mest hyllade vädjan om jämställdhet och frihet. Undersök orden och effekterna som det talet skapade för att bli inspirerad till din egen vädjan "Manifestet om Frihet" och skriv ned den. Berätta i klassen, berätta om vilken slags värld du skulle vilja ha där fred, jämlikhet och frihet råder.
4. Frihet betyder inte att vi kan göra precis det vi vill utan respekt för andras rättigheter. För att undvika kaos, behöver samhällen regler och strukturer. Dela in klassen i två grupper där ni nu ska diskutera detta tema. En grupp debatterar för mer frihet och färre regler medan den andra ska debattera för fördelarna med regler och strukturer med fokus på ansvaret alla har.

DRAMAAKTIVITETER

Ur LGR 22

Kursplan Språk:

Syfte

"I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden."

"Eleverna ska även stimuleras till att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer."

1. Skapa ett tomt utrymme i klassrummet. Vad skulle bristen på frihet betyda för dig just nu? När du fått en idé om hur det skulle kännas, ställ dig på det tomma utrymme och i den position som uttrycker vad du fått för idé. (Tänk på hållningen, ansiktsuttrycket och ögonen). Det behövs ingen rörelse men du måste stå där en stund. Därefter kan andra gå in, en efter en, och ansluta sig och därmed uttrycka brist på frihet med sina olika synsätt.

2. Nu är det dags för alla deltagare, i sin nya roll fortsätta på denna mening "Jag vill leva fri från.../ Jag vill vara fri för att". När alla har sagt sitt, skapa en stillbild med alla deltagare och deras synsätt. Vad visar denna bild? Finns det saker i rollspelet som vi kan skapa direkt, eller efter lite förberedelse? Diskutera: Hur kan vi behålla eller nå personlig eller kollektiv frihet?

ANVÄNDBARA LÄNKAR

Videolänk: Personer från 23 olika länder har tillfrågats "Vad betyder frihet för dig?" www.youtube.com/watch?v=8MtP8vuVoS4

United Nations, Förenta Nationerna, Deklarationen om mänskliga rättigheter, artiklar (- Var och en har rätt till frihet) www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights

UNICEF Resurser om Konventionen om Barns rättigheter www.unicef.org/child-rights-convention/resources

Onlinediskussion: Vilken bild representerar på bästa sätt frihet?
www.quora.com/What-is-the-best-image-to-represent-freedom

*Symbolism i Konstantinos Parthenis målning, "The Apotheosis of Athanasios Diakos"
www.nationalgallery.gr/en/painting-permanent-exhibition/painting/the-period-between-two-wars/konstantinos-parthenis/the-apotheosis-of-athanasios-diakos.html
